

Frágreiðing frá Barnaverndarstovu Føroya fyri árið 2019

- grundað á hagtøl frá barnaverndartænastunum og
Fosturforeldraskipanini

Barnaverndartænastan fyri Norðoyggjar

Barnaverndartænastan fyri Eysturkommunu og Fuglafjarðar kommunu

Barnaverndartænastan við Skálafjørðin

Barnaverndartænastan í VEKS

Barnaverndartænastan í Vágum

Barnaverndartænastan í Tórshavnar kommunu

Barnaverndartænastan fyri Sandoyar og Skúvoyar kommunur

Barnaverndartænastan fyri Suðuroynna

**Barnaverndarstova
Føroya**

Innihald

1. HAGTØLINI OG BARNAVERNDARSTOVAN	3
2. UPPBÝTIÐ Í BARNAVERNDARTÆNASTUR.....	4
3. SKRÁSETING AV MÁLUM	6
4. HVUSSU BYRJA BARNAVERNDARMÁLINI?	9
5. FÍGGING – KOSTNAÐUR AV BARNAVERND	14
6. FOSTURFORELDRASKIPANIN	16

1. Hagtølini og Barnaverndarstovan

Barnaverndarøkið varð skipað av nýggjum 1. januar 2006, við tað at málsøkið var flutt frá landinum til kommunurnar at umsita. Við hesi umlegging fylgdi ein nýggj ábyrgd, sum kommunurnar í stóran mun hava tikið í samstørvum eftir einum felags leisti, sum tryggjar munagóð framtøk í teimum fyriskipanum, sum verða settar í verk. Um somu tíð, sum málsøkið varð yvirtikið, stovnaðu kommunurnar í felag Barnaverndarstovu Føroya, sum skal:

- arbeiða fyri at styrkja og samskipa barnaverndarøkið í landinum
- virka sum ráðgevi hjá landsstýrismanninum viðvíkjandi stevnumiðum á barnaverndarøkinum
- vegleiða og ráðgeva barnaverndartænastunum í almennum spurningum viðvíkjandi viðgerð av barnaverndarmálum
- veita barnaverndartænastunum undirvísing viðvíkjandi uppgávum teirra sambært barnaverndarlógini
- skipa og umsita fosturforeldraskipanina
- syrgja fyri menning á økinum
- savna saman og umsita hagtøl á økinum

Seinni hevur Barnaverndarstovan eisini fingið umsitingina av SSP-samstarvinum um hendi, eins og at hon stendur fyri virkseminum í Barnahúsinum

Endamálið við hagtølunum

Síðan Barnaverndarstova Føroya varð sett á stovn, hevur verið arbeitt miðvíst við at fáa til vege hagtalstilfar.

Endamálið við innsavningini av hagtølum er at betra um grundarlagið fyri avgerðum á barnaverndarøkinum, umframt at geva leiðslunum, ið varða av barnaverndarøkinum í Føroyum, eina rættvísandi mynd av støðuni hjá einstøku barnaverndartænastunum. Taltílfarið, sum fæst burtur úr upplýsingunum, kann eisini nýtast sum grundarlag hjá kommununum, tá tær leggja sítt virksemini til rættis.

Sambært barnaverndarlógini hava allar barnaverndartænastur í landinum skyldu at lata upplýsingar um barnaverndarmál til Barnaverndarstovu Føroya. Hetta er ein umráðandi áseting, ið gevur Barnaverndarstovuni møguleika at fáa eina góða mynd av virkseminum kring landið, og hvussu hetta kann mennast og gerast enn dyggari.

Trygd

Tað er av størsta týðningi, at hagtølini eru so eftirfarandi sum møguligt, og at skrásettu upplýsingarnar í barnaverndarmálum ikki koma óviðkomandi í hendi. Upplýsingarnar verða einans nýttir til hagtøl og vísindalig endamál. Tí er eisini stórir dentur lagdur á, at starvsfólkinum í einstøku barnaverndartænastunum vísa umhugsni og ansni í sambandi við hagtalsarbeiðið.

Rættleiki

Fyri at tryggja, at upplýsingarnar í hesi frágreiðing eru rættar, er hendan frágreiðing, eins og undanfarin ár, send øllum barnaverndartænastunum til ummælis, gjøgnumgongd og góðkenning, áðrenn hon er almannakunngjørd.

Barnaverndarstova Føroya, oktober 2020

Oddbjørg Balle, leiðari

2. Uppbýtið í barnaverndartænastur

Landið er býtt upp í 8 *barnverndartænastur*, sum er felagsheitið fyri barnaverndarnevnd og barnaverndarumsiting. 7 av teimum 8 barnaverndartænastunum arbeiða í samstarvsøkjum. Bert Tórshavnar kommuna hevur sína egnu barnaverndartænastu einsamøll.

Samstarvsøkini skulu sambært lógini skipast samsvarandi eindunum í lógini um sjálvbodnar kommunusamanleggingar og kommunal samstørv í sambandi við lógarbundnar uppgávur. Samstarvsøkir kunnu samstarva um felags barnaverndarnevnd, og skulu samstarvsøkini tå vera samfeld landafrøðiliga ella samferðsluliga. Tó kann landsstýrismaðurin loyva, at fleiri barnaverndarnevndir verða skipaðar innan einstøku samstarvsøkini, treytað av, at tað í minsta lagi eru 3.000 íbúgvar fyri hvørja barnaverndarnevnd.

Uppbýtið í barnaverndatænastur í 2019

Barnaverndarøki	Kommunur
Barnaverndartænastan fyri Norðuroyggjar	Fugloyar Klaksvíkar Kunoyar Viðareiðis Hvannasunds
Barnaverndartænastan fyri Eysturkommunu og Fuglafjarðar kommunu	Eystur Fuglafjarðar
Barnaverndartænastan við Skálafjørðin	Nes Runavíkar Sjóvar
Barnaverndartænastan í VEKS	Vestmanna Eiðis Kvívíkar Sunda
Barnaverndartænastan fyri Vága- og Sørvágs kommunur	Vága Sørvágs
Barnaverndartænastan fyri Tórshavnar kommunu	Tórshavnar
Barnaverndartænastan fyri Sandoyar og Skúvoyar kommunur	Skopunar Sands Skálavíkar Húsavíkar Skúvoyar
Barnaverndartænasta fyri Suðuroynna	Hvalbiar Tvøroyrar Fámjins Hovs Porkeris Vágs Sumbiar

3. Skráseting av málum

Við árslok 2019 vóru 920 barnaverndarmál virkin kring landið.

Barnaverndarmál eru í sjálvum sær ymisk, og munur er á, hvussu umfatandi einstøku barnaverndarmálini eru. Málini snúgva seg oftast um vanliga ráðgeving, men eisini kunnu meira álvarslig inntriv koma fyri, har talan er um børn, sum verða sett heiman móti viljanum hjá foreldrunum. Talan er tá um eina sonevnda umsorganaryvirtøku uttan samtykki.

Tað ber sostatt illa til, at samanbera støðuna hjá barnaverndartænastunum kring landið, einans út frá hvussu nógvum málum tær hava ábyrgd av. So hvørt vísa hagtølini tó ár um ár, hvørt talið av barnaverndarmálum broytist, og um fyriskipanirnar, ið barnaverndartænasturnar seta í verk, tæna sínum endamáli.

Hvørt barnið sær er skrásett sum eitt mál. Hetta merkir, at ein familja kann vera skrásett sum fleiri barnaverndarmál, um fyriskipanir verða settar í verk fyri fleiri børn í somu familju.

Talva 1: Tal av barnaverndarmálum við árslok 2019

	Mál / gentur		Mál / drein.		Mál / bæði kyn			Barnatal í økinum			%
	0-17	18-23	0-17	18-23	0-17	18-23	Tils.	0-17	18-23	Tils.	
Norðoyggjar	52	-	71	1	123	1	124	1.482	456	1.938	6,4
Eysturk.	43	1	40	1	83	2	85	970	253	1.223	7,0
Skálafj.	63	4	59	1	122	5	127	1.706	421	2.127	6,0
VEKS	25	-	35	-	60	-	60	1.123	245	1.368	4,4
Vágar	34	-	37	1	71	1	72	912	224	1.136	6,3
Tórshavn	165	6	169	17	334	23	357	5.574	1.413	6.987	5,1
Sandoy	15	1	15	-	30	1	31	282	73	355	8,7
Suðuroy	31	1	32	-	63	1	64	1.023	274	1.297	4,9
Alt landið	428	13	458	21	886	34	920	13.072	3.359	16.431	5,6

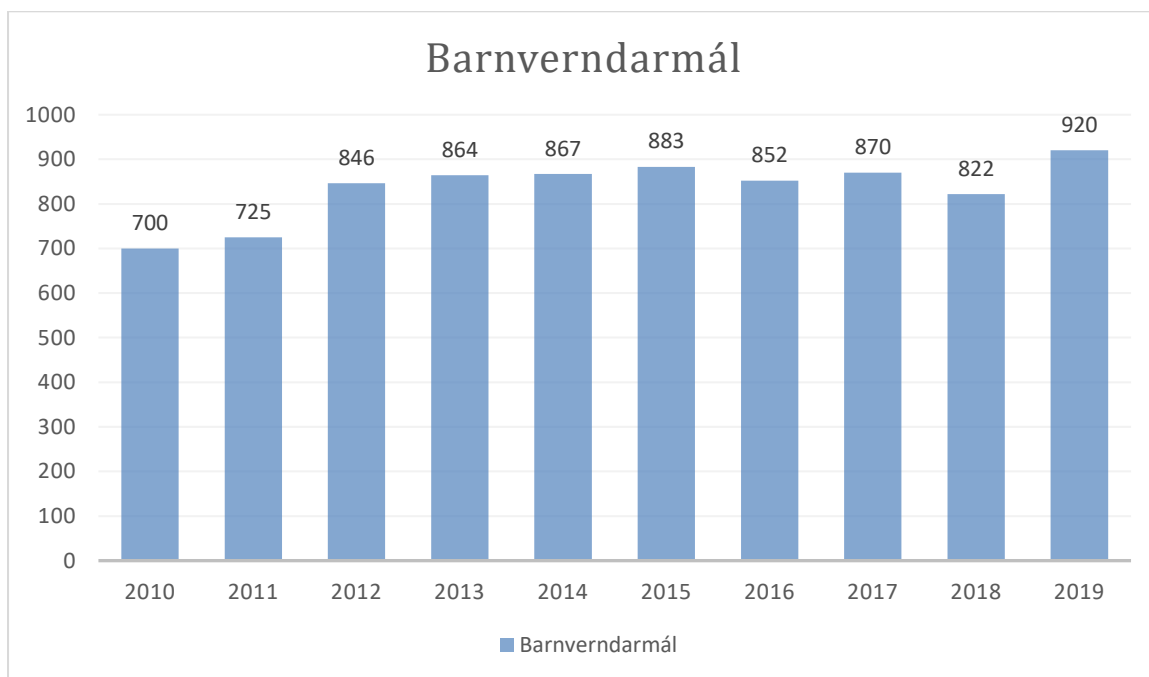
Talvan vísir, at barnaverndarmál í % av barnatalinum tilsamans er 5,6 fyri alt landið – sum er 0,5 prosentstíg hægri enn seinasta ár. Sum tað sæst, hevur VEKS lutfallsliga fægst barnaverndarmál (4,4%), men eisini Suðuroy og Tórshavn liggja undir miðaltalinum fyri alt landið.

Økini Sandoy, Eystur- og Fuglafjarðar Kommuna og Norðoyggjar høvdu flest mál í mun til barnatalið í sínum øki. Eisini Skálafjørðurin og Vágar høvdu fleiri mál enn miðaltalið fyri alt landið.

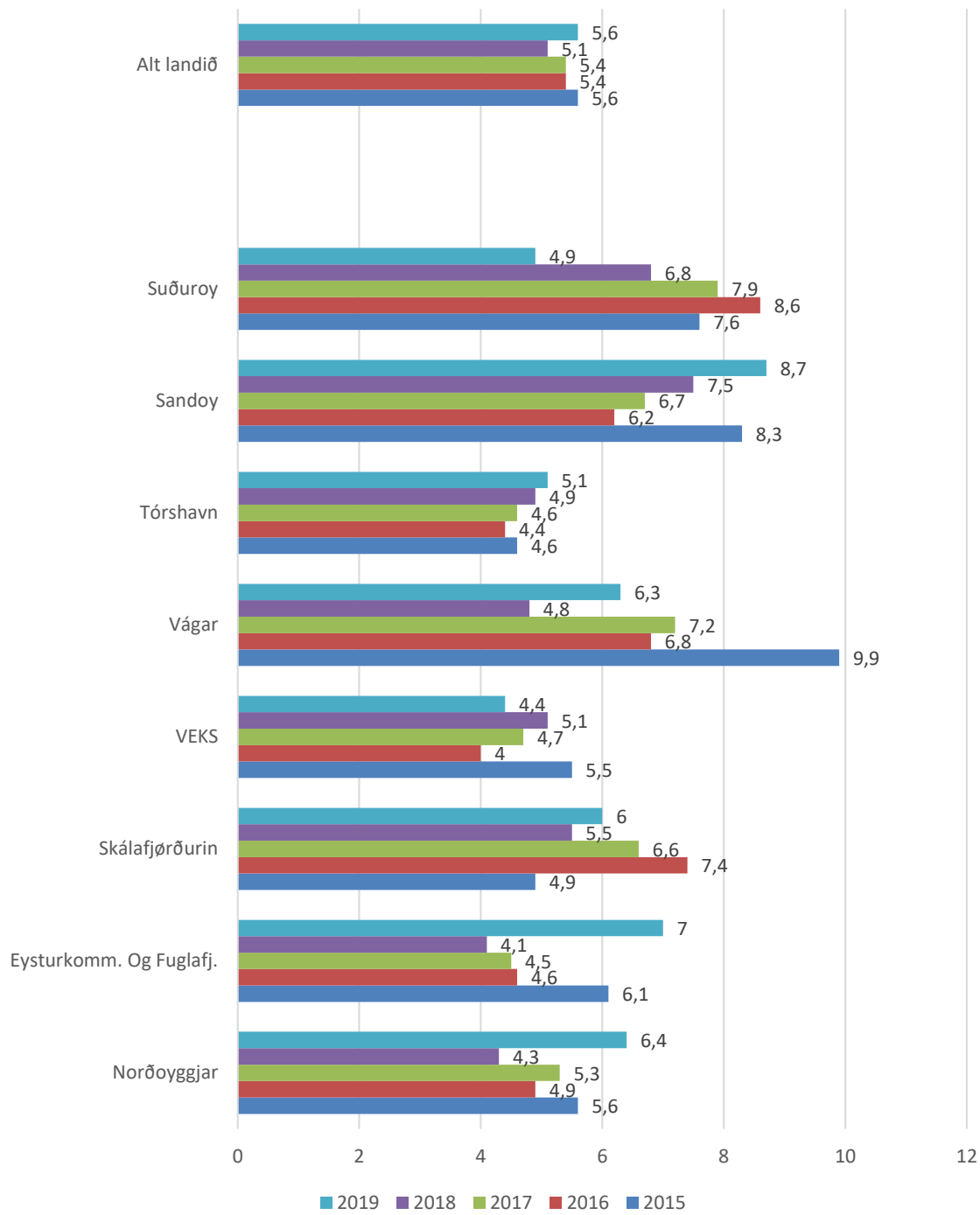
Talva 2: Tal av barnaverndarmálum í % av barnatali við árslok 2019

	2016	2017	2018	2019
Norðoyggjar	4,9	5,3	4,3	6,4
Eysturkomm. og Fuglafj.	4,6	4,5	4,1	7,0
Skálafjørðurin	7,4	6,6	5,5	6,0
VEKS	4,0	4,7	5,1	4,4
Vágar	6,8	7,2	4,8	6,3
Tórshavn	4,4	4,6	4,9	5,1
Sandoy	6,2	6,7	7,5	8,7
Suðuroy	8,6	7,9	6,8	4,9
Alt landið	5,6	5,4	5,1	5,6

Yvirlit yvir tal av barnaverndarmálum 2010-2019

Yvirlit yvir barnaverndarmál í prosentum av barnatalinum 2015-2019

4. Hvussu byrja barnaverndarmálini?

Barnaverndarlógin fevnir, sambært viðmerkingunum til lógina, um børn, ið liva undir viðurskiftum, sum kunnu skaða teirra heilsu og menning.

Við barnaverndarlógini ynskti lóggevarin, at barnaverndartænasturnar skuldu fáa móguleika at savna sína orku um tey børn í samfelagnum, sum hava tørv á stuðli og hjálp. Tí fevnir barnaverndarlógin ikki um trivnaðin hjá børnum í síni heild. Lógin fevnir heldur ikki um børn, ið bera brek, uttan so, at tey samstundis liva undir umstøðum, sum kunnu skaða teirra heilsu og menning.

Fyri at tryggja, at barnaverndartænasturnar fáa kunnleika um børn, sum liva undir viðurskiftum, ið ikki eru nøktandi, er *fráboðanarskylda* ásett í barnaverndarlógini.

Lógin sigur, at øll hava fráboðanarskyldu, men skilur tó millum vanliga borgaran, ið kann vera ónavngivin, og tann, sum í starvi sínum hevur við børn at gera. Í seinna fòrinum er kravið, at fráboðanin skal verða navngivin. Í sambandi við endurskoðan av barnaverndarlógini, varð fráboðanarskyldan hjá fakkfólki herd við virknaði frá 1. juli 2012. Fakkfólk hava skyldu at boða barnaverndartænastuni frá, um so er, at tey hava kunnleika til, ella hava orsök at halda, at viðurskifti eru, sum krevja, at komið verður uppí eftir lógini.

Ásett er somuleiðis í lógini, at barnaverndartænastan skal siga starvsfólki, sum hava boðað frá, hvørt fráboðanin er móttikin.

Um fráboðanarskylduna sigur Barnaverndarlógin hetta:

“§ 14. Øll, sum í starvi sínum hava við børn at gera og sum í hesum sambandi fáa kunnleika til viðurskifti ella hava orsök til at halda, at viðurskifti eru, sum krevja, at komið verður uppí eftir hesi lóg, hava skyldu til navngivin at boða barnaverndartænastuni frá hesum. Fráboðanarskyldan sambært hesum stykki verður sett fram um ásetingarnar í øðrum lógum um tagnarskyldu í viðkomandi yrkjum.

Stk. 2. Tann, ið fær kunnleika til, at foreldur ella annar uppalari vanrøkir, meinslar ella misnýtir eitt barn, ella at barnið á annan hátt livir undir viðurskiftum, ið kunnu skaða tess sálarligu ella líkamligu heilsu ella menning, hevur skyldu til at boða avvarðandi barnaverndartænastu frá hesum. Fráboðarin kann vera ónavngivin.

Stk. 3. Fráboðast skal eisini eftir stk. 1 og 2 um kvinnu, ið er við barn, tá ið mett verður, at tørvur er á stuðli sambært hesi lóg, t.d. vegna rúsevnismissnýtslu, sosialum ella sálarligum ávum.

Stk. 4. Barnaverndartænastan skal sum skjótast, og seinast innan eina viku, ganga ígjøgnum innkomnar fráboðanir og meta um, hvørt kanningar skulu setast í verk sambært hesi lóg, sí §§ 45 og 49.

Stk. 5. Barnaverndartænastan skal boða fráboðara sbrt. stk. 1 frá, hvørt fráboðanin er móttikin. Um ikki serlig viðurskifti tala ímóti hesum, skal barnaverndartænastan boða fráboðara sbrt. stk. 1 frá, hvørt fráboðanin hevur ført til, at málið verður kannað, ella at fyriskipanir eru settar í verk sambært hesi lóg. Afturboðanin fevnir bert um tann, ið fráboðað er um.

Stk. 6. Um ikki serlig viðurskifti tala ímóti hesum, kann barnaverndartænastan, tá tað hevur avgerandi týðning fyri, hvørja hjálp og stuðul fráboðari sbrt. stk. 1 kann veita barninum, kunna um, hvørjar fyriskipanir eru settar í verk.”

Sambært § 49, stk. 1 skal barnaverndartænastan tó *beinanvegin og innan 24 tímar* eftir eina fráboðan meta um, hvørt vandi er fyri barnsins heilsu og menning, og um bráðfeingis fyriskipan tí skal setast í verk.

Ein fráboðan sambært hesi grein nýtist ikki merkja, at nøkur fyriskipan verður sett í verk. Barnaverndartænastan kannar og upplýsir í fyrstu syftu málið, og um komið verður fram til, at tað ikki er grundarlag fyri at seta fyriskipanir í verk, skal barnaverndartænastan onki gera.

Talva 3: Nýggj barnaverndarmál í 2019 í mun til talið av børnum og ungum tilsamans

	Gentur	Dreingir	Tilsamans	0-17 ár tilsamans	% av barnatali 2019	2018	2017	2016
Norðoyggjar	36	35	71	1.482	4,8	3,1	3,5	3,3
Eysturkomm. og Fuglafj.	17	17	34	970	3,5	2,1	2,0	1,2
Skálafjørðurin	32	29	61	1.706	3,6	1,4	1,6	2,3
VEKS	6	9	15	1.123	1,3	2,3	1,9	3,0
Vágar	18	18	36	912	3,9	2,8	1,1	0,9
Tórshavn	39	45	84	5.574	1,5	1,5	1,4	1,2
Sandoy	7	9	16	282	5,7	4,3	1,7	1,6
Suðuroy	14	6	20	1.023	2,0	3,0	1,4	3,3
Alt landið	169	168	337	13.072	2,6	2,0	1,7	1,5

Tilsamans vóru skrásett 337 nýggj mál í árinum – 169 gentur og 168 dreingir. Hetta er 75 mál fleiri enn árið fyri – ein vøkstur á 28,6%. Samlaða talið av nýggjum málum í mun til barnatalið í øllum landinum var 2,6%. Økini, sum hava havt størstu øking í nýggjum málum, eru Skálafjørðurin, Norðoyggjar og Eystur- og Fuglafjarðar Kommuna. Hin vegin vóru færri nýggj mál stovnaði í VEKS og Suðuroy.

Talva 4: Endað mál í 2019

	Gentur	Dreingir	Tilsamans	0-22 tils.	Endað mál í % av barnatali
Norðoyggjar	13	26	39	1.938	2,0
Eysturkomm. og Fuglafj.	11	5	16	1.223	1,3
Skálafjørðurin	18	16	34	2.127	1,6
VEKS	7	8	15	1.368	1,1
Vágar	16	11	27	1.136	2,4
Tórshavn	24	43	67	6.987	1,0
Sandoy	7	5	12	355	3,4
Suðuroy	4	7	11	1.297	0,8
Alt landið	100	121	221	16.431	1,3

Talva 5: Hvør boðaði frá í 2019

Fráboðari	Norður	Eystur	Skálafj.	VEKS	Vágar	Tórshavn	Sandoy	Suðuroy	Alt.	%-býti
Foreldramyndugleikin	5	4	19	3	8	17	5	9	70	11,09
Foreldur u. foreldramyndugleika	0	1	1	1	0	0	0	0	3	0,48
Barnið sjálvt	0	0	0	0	0	1	0	3	4	0,63
Skúli	8	4	5	10	13	26	6	5	77	12,20
Familja ella onnur, sum kenna familjuna	6	0	0	7	6	6	1	5	31	4,91
Dagstovnar, dagrøkt og frítíðarskúli	2	3	2	11	9	16	4	3	48	7,61
Løgreglan	44	2	2	4	3	71	4	3	133	21,08
Almannaverkið	2	2	0	1	1	2	0	1	9	1,43
Psyk. Depilin	8	0	11	2	5	20	1	0	47	7,45
Heilsufrøðingur	2	2	3	1	4	19	0	4	35	5,55
Kommunulækni	0	0	0	0	0	9	1	1	11	1,74
Skaðastova	5	0	0	4	0	2	0	0	11	1,74
Ljósmóður	3	0	2	0	2	2	0	1	10	1,58
Onnur í heilsuverkinum	8	0	1	0	0	2	0	1	12	1,90
Annað barnaverndarøki	2	8	5	2	4	14	2	4	41	6,50
Onnur, herímillum ónevnd	3	2	7	3	13	27	4	9	68	10,78
BVT tekur sjálv málið upp	1	5	3	1	0	8	0	0	18	2,85
Sernám	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0,16
Kvinnuhúsið	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0,16
Blái Krossur	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0,16
Íalt	101	33	61	50	68	240	29	49	631	100,0

Ein fittur partur av teimum, sum fráboða eitt barnaverndarmál eru fólk, sum hava familju- ella annað persónligt tilknýti til barnið.

Nógvar av fráboðanum koma tó frá yrkisliga umhvørvinum, sum barnið beinleiðis ella óbeinleiðis kemur í samband við. Tann yrkisbólkurin, sum fráboðar oftast, eru skúlarinir, ið standa fyri 12,20% av øllum fráboðanum. Eisin eru dagstovnar, dagrøkt og fríðarskúli væl umboðað í hesum bólki við 7,61%.

Í 2019 stendur løgreglan tó fyri einum forholdsvis stórum parti av fráboðanunum (21,08%). Hetta er ein stór øking í mun til í fjør, tá løgreglan umboðaði 9,36% av fráboðanunum.

Í mun til seinasta ár, so er ein lækking úr 12,8% til 10,78% í bólkinum *Onnur*, sum eitt nú fevnir um tey, sum ynskja at vera ónevnd við síni fráboðan. Tá er talan um fólk, ið ikki boða frá sum fakfólk, men sum annars eru stúrin um støðuna hjá einum barni. Sí annars s. 9 um hetta.

Samlaða talið – 631 – samsvarar ikki heilt við samlaða talið í talvu 3. Orsøkin til hetta er, at talan kann vera um meira enn ein fráboðara í summum málum. Tvs. at hugsast kann t.d., at bæði skúli, løgregla og kommunulækni hevur boðað frá í eina og sama máli. Leggjast kann aftrat, at hetta talið var 406 í 2018, so hetta er ein vøkstur á 55,4%.

Barnið sum offur og hættislig atferð hjá barni

Skeivleikar, sum gera um seg í barnaumsorgan og uppaling, kunnu verða býttir í tveir flokkar: harðskap og vanrøkt. Við harðskap verður meint við gjørda gerð, sum kann skaða ella sannlíkt skaðar menningina hjá barninum. Við vanrøkt verður meint við ógjørda gerð, sum kann skaða ella sannlíkt skaðar menningina hjá barninum.

Talva 6: Hvørjar vóru orsøkirnar til fráboðanirnar í 2019

	ALT LANDIÐ 2019	%-BÝTI	2018	2017	2016
Vanrøkt					
Kenslulig/sálarlig vanrøkt	182	25,0	152	87	135
Vanrøkt í sambandi við umsjón og eftirlit	169	23,2	157	73	64
Vanrøkt í sambandi við skúlagongd	22	3,0	33	17	19
Likamlig vanrøkt	23	3,2	22	12	16
<i>Tilsamans</i>	396		364	189	234
Harðskapur					
Kensluligur/sálarligur harðskapur	21	2,9	29	16	18
Likamligur harðskapur	36	4,9	38	12	16
Kynsligur harðskapur (ágangur)	14	1,9	18	14	10
<i>Tilsamans</i>	71		85	42	44
Heilsa ella lív hjá ófødða barninum í vanda	10	1,4	4	25	6
<i>Tilsamans</i>	10		4	25	6
Hættislig atferð hjá barninum					
Barnið hevur trupulleikar í skúlanum ella vanrøkir skúlan	54	7,4	27	41	35
Misgerðir hjá barni	48	6,6	11	33	20
Barnið fremur likamligan ella kynsligan harðskap	19	2,6	26	10	8
Barnið setur egnu heilsu og menning í vanda	86	11,8	45	25	31
Barnið tekur rúsevni/rúsdrekka	44	6,0	12	13	15
Fíggjarstöða *	0	0,0	5		
<i>Tilsamans</i>	251		126	122	109
Orsøkir til fráboðanir tilsamans	728	100,0	579	376	389

*) Bert skrásett hjá einari BVT.

Gevið gætur, at til ber at skráseta meiri enn eina orsök til fráboðan fyri hvørt mál.

Misgerðir hjá barni kunnu eitt nú vera: at tað ikki kemur til hús til ásettar tíðir, biddar, rýmir, brýtur inn og ger herverk. Við *likamligan ella kynsligan harðskap* verður bæði hugsað um ágang móti øðrum barni og móti vaksnum fólki.

Talva 7: Orsøkir til, at fyriskipanir endaðu í 2019

	Norður	Eystur	Skálafj.	VEKS	Vágar	Tórsh.	Sandoy	Suðuroy	Alt landið	%- býti
Endamálið rokkið	28	6	20	8	15	68	2	3	121	64,66
Fyriskipan nyttuleys	1	0	2	2	0	0	5	6	16	6,90
Barnið er fylt 18 ár	1	4	2	0	5	4	0	0	16	6,90
Familjan flutt til annað barnaverndarøki	4	5	9	4	5	4	3	1	35	15,09
Familjan flutt av landinum	0	1	0	0	1	1	2	0	5	2,16
Víst til annan myndugleika	0	0	1	1	1	5	0	1	9	3,88
Deyði*	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0,43
Tilsamans	35	16	34	15	27	82	12	11	232	100,0

*) Bert skrásett hjá einari BVT.

Gevið gætur, at til ber at skráseta meiri enn eina orsök til, at eitt mál verður endað.

5. Fígging – kostnaður av barnavernd

Áðrenn barnaverndarlógin kom í gildi, var tað sambært barnaforsorgarlógini barnaverndarnevndirnar í einstøku kommununum, sum tóku avgerð í barnverndarmálum, og landið rindaði útreiðslurnar av málunum. Eitt av endamálanum við nýggju lógini var, at fáa greitt fíggarligt ábyrgdarbýti millum land og kommunur á barnaverndarøkinum. Lógin ásetur tí, at kommunurnar bera kostnaðin av tí fyrirbyrgjandi partinum av barnaverndarøkinum, og tá børn verða sett til fosturs, meðan landið ber útreiðslurnar, tá børn verða umsorgnaryvirtikin og fara á viðgerðarstovn. Kommunurnar rinda tó eitt ávíst brúkaragjald í hesum sambandi.

Talva 8: Kostnaður av barnaverndarøkinum fyri hvønn íbúgva í 2019

	Fólkatal	Kostnaður tilsamans	Fyri hvønn íbúgva 2019	2018
Norðoyggjar	6.206	7.495.423	1.207,77	1.219,93
Eysturkomm. og Fuglafjørður	3.745	4.074.695	1.088,04	1.160,45
Skálafjørður	6.582	10.130.000	1.539,05	1.599,97
VEKS	4.414	3.220.624	729,64	951,13
Vágar	3.366	6.750.030	2.005,36	2.223,78
Tórshavn	21.967	36.994.435	1.684,09	1.551,99
Sandoy	1.271	1.320.495	1.038,94	819,11
Suðuroy	4.603	5.806.734	1.261,51	1.188,93
Alt landið	52.154	75.792.439	1.453,24	1.431,80

Í 2019 kostaði barnaverndarøkið sostatt 75,7 mió. krónur fyri allar kommunurnar tilsamans, í mun til 73,5 mió. krónur í 2018.

Miðalkostnaðurin hækkaði eitt vet fyri hvønn íbúgva. Hann var 1.453,24 krónur í 2019, í mun til 1.431,80 krónur árið fyri. Sum tað sæst, lógu fleiri øki undir hesum miðaltali, meðan onnur øki lógu væl oman fyri.

Mestan kostnað fyri hvønn íbúgva hevði Barnaverndartænastan fyri Vága og Sørvágs kommunur (2.005,36 krónur), Barnaverndartænastan í Tórshavn (1.684,09) og Barnaverndartænastan við Skálafjørðin (1.539,05 krónur). Barnaverndartænastan í VEKS-samstarvinum og Sandoy høvdu lægsta kostnaðin fyri hvønn íbúgva – ávikavist 729,64 krónur og 1.038,94 krónur.

Talva 9: Kostnaður av barnaverndarøkinum fyri hvørt mál í 2019

	Mál	Kostnaður tilsamans	Fyri hvørt mál
Norðoyggjar	124	7.495.423	60.446,96
Eysturkommuna og Fuglafjørður	85	4.074.695	47.937,58
Skálafjørður	127	10.130.000	79.763,78
VEKS	60	3.220.624	53.677,07
Vágar	72	6.750.030	93.750,00
Tórshavn	357	36.994.435	103.625,87
Sandoy	31	1.320.495	42.596,61
Suðuroy	64	5.806.734	90.730,22
Alt landið	920	75.792.439	71.566,01

Í miðal kostaði hvørt barnaverndarmál sambært talvuni 71.566,01 krónur í 2019. Í Norðoyggjum, Eystur- og Fuglafjarðar Kommunu, VEKS-samstarvinum og á Sandoynni, er miðalkostnaðurin fyri hvørt mál lægri enn landsmiðaltalið, meðan hann er hægri, í Vágum, í Tórshavn, við Skálafjørðin og í Suðuroy.

Talva 10: Kostnaður av barnaverndarøkinum, býtt á umsiting og fyriskipanir í 2019

	Umsiting	Fyriskipanir	Tilsamans
Norðoyggjar	3.240.676	4.254.747	7.495.423
Eystur	1.476.104	2.598.591	4.074.695
Skálafj.	3.855.000	6.275.000	10.130.000
VEKS	1.902.230	1.318.393	3.220.624
Vágar	3.039.463	3.710.567	6.750.030
Tórshavn	11.811.136	25.183.299	36.994.435
Sandoy	583.198	737.297	1.320.495
Suðuroy	2.860.635	2.946.098	5.806.734
Alt landið	28.768.442	47.023.992	75.792.436

Talva 10 vísir kostnaðin av barnaverndarøkinum, býtt á umsiting og fyriskipanir. Sum tað sæst, eru fyriskipanir tann størri útreiðslubólkurin í flestu økjum. Hesar eru m.a. útreiðslur til Fosturforeldraskipanina, stovnsgjöld og fyriskipanir sambært § 15.

Umsitingarkostnaður fevnir m.a. um kostnað fyri starvsfólk í barnaverndartænastunum, samsýning til barnaverndarnevndirnar, kostnað av rakstrinum av Barnaverndarstovu Føroya, umframt útreiðslur til hølir o.t.

Støddin á samsýningini til fosturforeldur verður ásett í kunngerð frá Almannamálaráðnum við atliti at, hvussu krevjandi uppgávan er. Her verður millum annað tikið hædd fyri aldri á barni, og um fosturforeldrini kunnu hava annað arbeiði eisini.

Stovnsútreiðslurnar fevna í mestan mun um brúkaragjaldið, ið barnaverndartænasturnar gjalda fyri at hava børn búgvandi í stovni.

Við í upphæddini til § 15-fyriskipanir eru tald umlætting hjá fosturforeldrum sambært § 15, stk. 1, pkt. 7.

Fyribyrgjandi fyriskipanirnar sambært § 15 í barnaverndarlógini er vanligast størsti parturin av barnaverndararbeiðinum. Einans tá tað ikki er møguligt við fyrribyrgjandi fyriskipanunum at geva einum barni ella familju nøktandi hjálp, kann verða farið víðari til aðrar og meira víðgongdar fyriskipanir. Slíkar fyriskipanir kunnu m.a. verða at seta barnið heiman í fosturheim ella á stovn. Flestu avgerðir, um at flyta barnið úr heiminum, verða tiknar við samtykki frá foreldrunum. Hóast samtykki er fingið til vega, skal málið leggjast fyri Høvuðsbarnaverndarnevndina til stødutakan. Hetta er fyrst og fremst orsakað av, at tað við nýggju barnaverndarlógini varð mettt neyðugt at styrkja rættartrygdina hjá børnum og foreldrum.

6. Fosturforeldraskipanin

Kommunurnar stovnsettu eina fosturforeldraskipan fyri alt landið, tá tær settu Barnaverndarstovu Føroya á stovn í 2006. Fosturforeldraskipanin er ein týðandi partur av virkseminum á Barnaverndarstovuni.

Tá umstøðurnar í heiminum eru soleiðis, at tað ikki ber til hjá einum barni at verða búgvandi heima, verður kannað, um barnið kann setast í eina fosturfamilju. Havt eigur at verða í huga, í hvørjum einstøkum føri, um næstrafólk kunnu góðkennast sum fosturfamilja.

Eitt fosturheim er sambært barnaverndarlógini at skilja sum eitt heim, har fosturforeldur hava umsorgan fyri einum barni í styttri ella longri tíðarskeið, tá ið tað verður sett heiman. Talan kann m.a. vera um umlætting, bráðfeingis fosturheim og fosturheim, har børn verða sett fyríbils ella varandi til fosturs.

Krøvini til fosturfamiljur vóru frá 1. juli 2012 broytt soleiðis, at næstringar ella onnur, ið hava tætt samband við barnið, kunnu góðkennast sum fosturforeldur, um tey í ítøkiliga førinum eru egnað í mun til ávísa barnið. Sostatt eru ikki heilt somu krøv galdandi til hesi fosturforeldur sum til onnur.

Eitt barn kann setast til fosturs, tá ið:

- 1) foreldrini samtykkja, at barnið verður sett í fosturheim,
- 2) barnið ongan verja hevur,
- 3) barnið fyríbils er undir barnaverndarnevndarinnar umsorgan uttan foreldranna samtykki.

Fosturforeldraskipanin á Barnaverndarstovu Føroya fær upplýsingar frá barnaverndartænastunum um barnið, og hvønn tørv barnið hevur, og skal so finna ta røttu familjuna til barnið.

Við ársenda í 2019 vóru 90 góðkendar fosturfamiljur í Fosturforeldraskipanini, sum høvdu børn til fosturs ella umlætting, ella sum vóru tilreiðar at taka ímóti børnum til fosturs ella umlætting. Av hesum 90 fosturfamiljunum vóru 24 í familju við barnið, og 14 vóru ein partur av umhvørvinum hjá barninum.

Umráðandi er at finna tey fosturforeldrini, sum hóska best til tað einstaka barnið. Tískil kemur fyri, at nakrar fosturfamiljur eru í skipanini, sum onkuntíð ikki hava børn. Tað kunnu vera ymisk viðurskifti, sum gera, at tað einstaka barnið ikki hóskar til hesar fosturfamiljur.

Eisini eru summar fosturfamiljur, sum verða nýttar til fleiri fyriskipanir. Til dømis, tá talan er um systkin, ella tá tað snýr seg um umlættingarfamiljur, sum hava fleiri børn í styttri tíðarskeið í senn.

Í 2019 komu 14 nýggjar umsóknir inn til Fosturforeldraskipanina, um at gerast fosturfamilja. Av teimum vóru 11 næstringar ella onnur, sum frammanundan eru partar av umhvørvinum hjá barninum.

Talva 11: Tal av børnum til fosturs 31. desember 2019 – býtt eftir aldri og kyni

	Gentur 0-6	Dreingir 0-6	Gentur 7-13	Dreingir 7-13	Gentur 14-17	Dreingir 14-17	Gentur 18-23	Dreingir 18-23	Gentur tils.	Dreingir tils.	Íalt
Norður	0	0	1	3	0	1	0	0	1	4	5
Eystur	0	0	3	1	0	0	0	0	3	1	4
Skálafj.	2	0	1	4	0	0	2	0	5	4	9
VEKS	1	0	0	0	0	1	0	0	1	1	2
Vágar	0	1	2	0	3	0	0	0	5	1	6
Tórshavn	7	7	6	11	2	9	1	10	16	37	53
Sandoy	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1
Suðuroy	0	0	4	2	1	0	0	0	5	2	7
Alt landið	10	8	17	21	6	11	4	10	37	50	87

Tilsamans 87 børn vóru til fosturs í Føroyum við árslok 2019. Av hesum var størsti parturin úr Tórshavnar kommunu. Ein vaksandi partur av børnunum eru til fosturs hjá fólki, sum eru í familju við barnið ella á annan hátt eru partur av netverkinum hjá barninum.

Býtið millum dreingir og gentur, sum eru sett til fosturs við árslok 2019, vísir eina yvirvág av dreingjum fyrri alt landið, nevnliga 50 dreingir og 37 gentur. Tá talan er um smá børn (0-6 ár) er kynsbýtið javnast.

Umlætting

Tá ið viðurskiptini í heiminum ella hjá børnunum eru soleiðis, at ikki er neyðugt at seta tey til fosturs, men tey kortini hava tørv á umlætting, kunnu børnini koma í eina fosturfamilju til umlætting. Hetta merkir, at tey í styttri tíðarskeið bógva hjá fosturfamiljuni, men eru ikki umsorganaryvirtikin, og foreldrini hava framvegis foreldramyndugleikan og ábyrgdina av børnunum.

Mest vanligt er, at børnini eru eitt ella tvey vikuskifti um mánaðin til umlætting, men talan kann eisini verða um eitt ávíst tíðarskeið, meðan foreldrini eitt nú fáa viðgerð fyrri misnýtslu o.l.

Ætlanin við umlætting er, at geva børnum og foreldrum nýggja orku. Koma børnini frá eini familju, sum ikki er so vælverkandi á øllum økjum, kunnu tey síggja og kenna seg sum part av eini vælverkandi familju, sum kann geva teimum umsorgan og upplivingar. Tað kann vera trupult at finna fosturfamiljur til umlættingarfyriskipanir. Hetta er eitt orku- og tíðarkrevjandi arbeiði fyrri fosturforeldraskipanina. Tað, at finna eina fosturfamilju til eitt barn, sum skal í umlætting, kann ofta hava við sær, at fosturforeldraskipanin skal vitja fleiri fosturfamiljur, áðrenn rætta fosturfamiljan verður funnin.

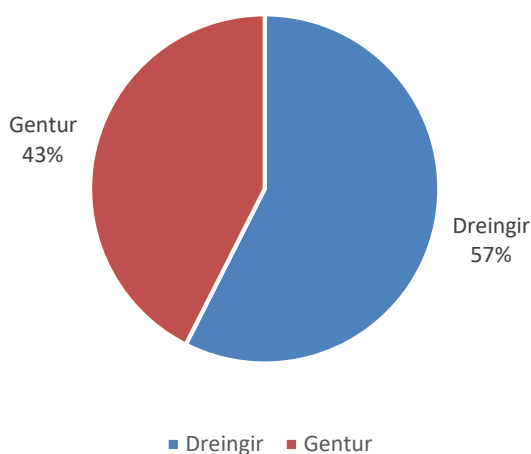
Umlætting er ein sjálvboðin fyrirbyggjandi fyriskipan, skilt á tann hátt, at barnið ella familjan kann broyta meining eftir, at fosturfamiljan er funnin og ikki ynskja umlætting kortini. Møguligt er ikki at seta í verk umlætting uttan samtykki frá tí foreldrinum, sum hevur foreldramyndugleikan.

Talva 12: Tal av børnum til umlætting í 2019 – býtt eftir aldri og kyni

	Gentur 0-6	Dreingir 0-6	Gentur 7-13	Dreingir 7-13	Gentur 14-17	Dreingir 14-17	Gentur 18-23	Dreingir 18-23	Gentur tils.	Dreingir tils.	Íalt
Norður	3	2	1	0	1	0	0	0	5	2	7
Eystur	1	2	0	0	0	0	0	0	1	2	3
Skálafj.	4	0	2	4	0	0	0	0	6	4	10
VEKS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vágar	0	0	0	1	0	2	0	0	0	3	3
Tórshavn	7	6	5	9	0	2	0	0	12	17	29
Sandoy	0	0	2	0	0	0	1	0	2	0	2
Suðuroy	0	0	1	2	0	0	0	0	1	2	3
Alt landið	15	10	11	16	1	4	0	0	27	30	57

Best umboðaði aldursbólkur í 2019 var 7-13 ára gomul. Eisini í 2019 vóru munandi fleiri dreingir enn gentur til umlætting. Barnaverndartænastan fyri Tórshavnar kommunu hevur nógv flest børn í umlætting, meðan aðrar barnaverndartænastur bert høvdu fá, ella eingi, børn til umlættingar í 2019.

Yvirlit: Kynsbýtið millum børn til fosturs í 2019

Yvirlit: Kynsbýtið millum børn í umlætting í 2019

